
Till Ålands landskapsregering

Utkast 26 oktober 2023 - remiss

Ny landskapsförordning om hållande av häst

INNEHÅLL	
Allmän motivering	3
1. Bakgrund	3
1.1 Inledning och behov	3
1.2 Utveckling av djurskyddet	3
1.3 Utblick	3
1.4 Åländska förhållanden	3
1.5 Sammanfattningsvis	4
2. Gällande landskapslagstiftning	4
2.1 Allmänt	4
2.2 Djurskyddslagen	4
2.3 Djurskyddsförordningen	4
2.4 Sammanfattningsvis	5
3. Svensk och finländsk lagstiftning	5
3.1 Allmänt	5
3.2 Finland	5
3.3 Sverige	5
3.4 Sammanfattningsvis	5
4. Överväganden	5
4.1 Allmänt om djurskydd	5
4.2 Intressekonflikter	6
4.3 Sammanfattningsvis	6
5. Förslag	6
5.1 Allmänt om förslaget	6
5.2 Närmare om förslaget	6
6. Förslagets verkningar	7
7. Ärendets beredning	8
Detaljmotivering	8
1. Landskapsförordning om hållande av häst	8
2. Landskapsförordning om upphävande av vissa bestämmelser i djurskyddsförordningen	23
Förordningstext	24
L A N D S K A P S F Ö R O R D N I N G om hållande av häst	24
L A N D S K A P S F Ö R O R D N I N G om upphävande av vissa bestämmelser i djurskyddsförordningen	32

Allmän motivering

1. Bakgrund

1.1 Inledning och behov

Beredningen av förordningsförslaget baserar sig på en skrivning i regeringen Thörnroos regeringsprogram år 2019, enligt vilket en översyn av djurskyddslag (ÅFS 1998:95) för landskapet Åland ska genomföras, varigenom en modern lagstiftning och fungerande regelverk främjas.

Medborgarinitiativ samt tjänstepersoner vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och Polismyndigheten på Åland har vidare påtalat behovet av en mer tydlig, modern och ändamålsenlig djurskyddslagstiftning.

1.2 Utveckling av djurskyddet

Sedan den nuvarande djurskyddslagen och djurskyddsförordningen antogs har vetenskaplig forskning med anknytning till djurens hälsa och välbefinnande gett mycket ny information om förutsättningarna för välbefinnande och de viktiga grundläggande behov som är väsentliga för djuren. Även människors syn på djurens värde samt på korrekt behandling och hantering av djuren har förändrats.

1.3 Utblick

Inom rättsområdet djurskydd har skett en kraftig utveckling över hela Europa, bland annat i våra grannregioner Sverige och Finland. De nordiska länderna har sedan länge haft artspecifika djurskyddsförordningar. Åland saknar i dagsläget artspecifika djurskyddsförordningar, varför tydliga och ändamålsenliga närmare bestämmelser om djurhållning i princip saknas.

1.4 Åländska förhållanden

På Åland finns idag ca 1 000 hästar och enstaka åsnor. De flesta hästar hålls som sällskaps- och hobbydjur. Utöver det finns ett större antal hästar som tränas för tävlingar, i synnerhet inom travsporten, men även inom andra grenar. Vidare finns ett mindre antal hästar som hålls som avelsdjur. Många hästar hålls i privata hushåll på egen gård eller i kollektivstall där flera hästägare går ihop och delar på skötseln av varandras hästar. Uppstallning i spiltor förekommer i mycket liten utsträckning. I samband med näringsidkande förekommer även klassisk inackorderingsverksamhet i större och mindre omfattning, dvs. hästens behov sköts mot betalning helt eller till stor del av stallägaren. Även träning eller utbildning av hästen kan ingå i inackorderingen.

Vidare finns det näringsidkare på Åland som erbjuder ridlektioner och/eller undervisning i hästhantering. En del av ridlektionerna erbjuds i form av ridläger eller helgkurser. Ridskoleverksamhet erbjuds såväl av ideella föreningar som privata aktörer. Det finns även enstaka privata aktörer som ägnar sig åt hästuppfödning, både gällande rid- och travhästar, varav en räknas som storskalig i dagsläget.

Travsporten är vanligt förekommande på Åland och det finns ett flertal aktörer som håller egna och/eller andras travhästar för träning och tävling. Åland har även en egen travbana där tävlingar hålls regelbundet under sommarhalvåret. Vidare hålls tävlingar inom hoppning, dressyr, working equitation och islandshästsport på Åland.

Landskapsregeringen, Polismyndigheten på Åland och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet utgör, i olika delar och tillsammans, tillsynsmyndigheter för djurskyddet på Åland. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet genomför ca 50 klagomålsbaserade djurskyddsinspektioner per år, varav ca

20–25 % är riktade till djurhållningsplatser med hästar. Dessutom finns det 13 hästverksamheter som är anmälningspliktiga enligt 35 § i djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland och som inspekteras regelbundet enligt ett riskbedömningschema. De flesta av dessa utgör ridskolor, inackorderingsverksamheter och liknande verksamheter. En av verksamheter klassificeras som stuteri.

1.5 Sammanfattningsvis

Ett framtagande av djurartsspecifika djurskyddsförordningar utgör därmed en given del av arbetet med att förverkliga regeringen Thörnroos regeringsprogram, samt bidra till ett mer effektivt djurskyddsarbete och en höjd djurvälstånd på Åland.

2. Gällande landskapslagstiftning

2.1 Allmänt

Hållande av hästar regleras på Åland genom djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland, nedan *djurskyddslagen*, samt djurskyddsförordningen (ÅFS 1998:96), nedan *djurskyddsförordningen*. I lagen fastställs bland annat de allmänna principerna för djurhållning, den plats där djuren hålls, vårdas och behandlas samt de åtgärder som vidtas för djuren.

2.2 Djurskyddslagen

I djurskyddslagen återfinns ett antal förordningsbemyndiganden, varigenom landskapsregeringen kan utfärda närmare bestämmelser i landskapsförordning. Bland annat kan landskapsregeringen besluta om närmare bestämmelser avseende utrymmen för djurhållning, tillsyn och skötsel av djur, djurskydds krav vid avel och vilka redskap, anordningar och ämnen som ska anses utsätta djur för onödigt lidande.

2.3 Djurskyddsförordningen

I enlighet med förordningsbemyndiganden har landskapsregeringen utfärdat djurskyddsförordningen, vari det endast återfinns en sparsam reglering av djurskyddet i förhållande till enskilda djurarter. Närmare bestämmelser och djurskyddet för häst återfinns i 9 § och 35 § i djurskyddsförordningen.

Enligt 9 § 1 mom. i djurskyddsförordningen bör hästar ges tillfälle till daglig utevistelse. Hästar får inte tränas för eller användas vid tävling på sådant sätt att de utsätts för lidande. De får inte heller utsättas för doping eller andra otillbörliga åtgärder som påverkar deras prestationsförmåga eller temperament under träning eller tävling på tävlingsbana.

I 9 § 2 mom. föreskrivs det att vid uppbindning i spilta eller box ska grimma eller halsrem och löpande grimskäft användas. En grimma eller halsrem får inte bestå av material som kan skada hästen.

Enligt 9 § 3 mom. ska bindslen, remmar och annan utrustning ska hållas hela och rena så att de inte skadar hästen.

I 9 § 4 mom. föreskrivs det att hästar endast tillfälligtvis får hållas bundna på bete och ska då ha särskild tillsyn. Vid sådan uppbindning får endast grimma eller halsrem användas.

Enligt 9 § 5 mom. ska det mellan spiltor eller boxar finnas en avskiljningsanordning som hindrar hästar att skada varandra, och enligt 9 § 6 mom. ska en fölningsbox finnas om fölning sker i stall.

I 35 § regleras utrymmen för hästar. Bestämmelsen innehåller minimimått för spiltor, utfordringsspiltor, enhästboxar och fölningsboxar inklusive minimimått för takhöjd i stall. De fastställda måtten utgår från hästens storlek.

2.4 Sammanfattningsvis

Den åländska djurskyddslagstiftningen är därmed, särskilt i förhållande till enskilda djurarter, uppenbart bristfällig, med hänvisning till att tillämpare av lagstiftningen på Åland i regel måste tolka de generella bestämmelserna i djurskyddslagen samt dess förarbeten, utan möjlighet till vägledning av närmare bestämmelser i djurskyddsförordningen.

3. Svensk och finländsk lagstiftning

3.1 Allmänt

Såväl i Finland som i Sverige regleras djurskyddet genom generella djurskydds- eller djurvälståndslagar, kompletterade med djurartspecifika förordningar och myndighetsutfärdade föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Syftet med de djurartspecifika förordningarna samt föreskrifterna och allmänna råden är att främja efterlevnad genom tydliga och detaljerade bestämmelser samt effektivisera tillsynen över djurskyddet. De djurartspecifika förordningarna utgör därmed grunden och den huvudsakliga vägledningen för det praktiska arbetet med djurskydd i Finland och Sverige.

Det kan vidare konstateras att den svenska regleringen har uppdaterats i närtid. Finland har för avsikt att uppdatera sin förordning, efter antagandet av deras nya lag om djurvälstånd, samt komplettera denna med nya generella förordningar om smärtsamma ingrepp på djur samt en förordning om avel på djur.

3.2 Finland

Finland har genom sin förordning, Statsrådets förordning om skydd av hästar (FFS 588/2010), närmare reglerat hållandet av hästar. Finland har som avsikt att uppdatera sin hästförordning då den nya lagen för djurvälstånd (FFS 693/2023) har trätt i kraft.

3.3 Sverige

Sverige har till skillnad mot Finland valt att, genom sin djurskyddsförordning (SFS 2019:66), bemyndiga Statens jordbruksverk att utfärda närmare föreskrifter och allmänna råd. Statens jordbruksverk har genom sina föreskrifter och allmänna råd om hästhållning (SJVFS 2019:17), närmare reglerat hållandet av hästar.

3.4 Sammanfattningsvis

Ålands djurskyddslagstiftning är föråldrad och bristfällig i jämförelse med Finland och Sverige. Det finns därmed anledning för landskapsregeringen att i sitt arbete med översyn av djurskyddet att hämta vägledning från våra närliggande regioner.

4. Överväganden

4.1 Allmänt om djurskydd

Djurskyddslagstiftningen inom såväl Europeiska unionen som inom de nordiska länderna är i grunden baserad på vetenskap. Syftet med djurskyddslagstiftningen är flera, varav att främja djurhälsan och höja djurvälståndet utgör grundläggande målsättningar. Till dessa tillkommer andra mål, som förhindrande av onödigt lidande hos hållna djur och djursjukdomar samt att främja långsiktigt produktiva och livsmedelssäkra djurhållningsnäringar.

4.2 Intressekonflikter

Det finns aspekter inom djurhållningen som föranleder behov av överväganden, så som näringslivets förutsättningar och främjande, livsmedelskostnader samt sociala och kulturella traditioner och sedvänjor. Enskilda frågeställningar, vari olika intressen ställs mot varandra, måste därmed beaktas särskilt, utifrån varje frågeställnings specifika omständigheter och lokala åländska förutsättningar, samtidigt som lagstiftningen måste bibehålla en koherens och principiell fasthet för att målsättningen med översynen ska uppnås.

4.3 Sammanfattningsvis

Förordningen bedöms inte föranleder några särskilt svåra överväganden.

5. Förslag

5.1 Allmänt om förslaget

Landskapsregeringen anser att det för det långsiktiga djurskyddsarbetet behövs en totalrevidering av djurskyddslagstiftningen på Åland. Under tiden som detta arbete fortskrider finns det alltså ett behov av närmare bestämmelser om djurhållning och skötsel genom djurskyddsförordningar. Landskapsregeringen föreslår därför att en djurskyddsförordning antas om hållande av hästar.

Förordningsförslaget bygger på att djurskyddslagens grundläggande bestämmelser om djurhållning och skötsel beaktas och, genom vägledning av ett antal principer, utmynnar i detaljerad reglering av angelägna frågor. Motsvarande djurartsspecifika förordningar bör även framtas för andra djurarter, utifrån om djurarter eller grupper av djurarter med talrik förekomst, djurskyddsbrister och näringspåverkan prioriteras.

Förordningen ska vägledas av djurvälståndsprincipen. Principen kan definieras som en försiktighetsprincip, innebärande att lagstiftningen ska vara evidensbaserad och i största möjliga mån främja djurens välfärd och förebygga, förhindra och motverka djurens lidande. Avsteg från djurvälståndsprincipen ska vara hänförliga till tvingande allmänintressen.

Enligt den etablerade djurvetenskapen finns det fem grundläggande friheter, vilka måste tillgodoses för att djuren ska må väl:

- 1) frihet från hunger och törst,
- 2) frihet från obehag,
- 3) frihet från smärta, skada och sjukdom,
- 4) frihet att utföra naturliga beteenden samt
- 5) frihet från rädsla och oro. Med andra ord utgår djurens välfärd från

negativa friheter, som skyddandet av djuren från onödigt fysiskt lidande, och även från positiva möjligheter, som att möjliggöra djurens naturliga beteenden.

Förordningen ska vara ändamålsenlig, effektiv och proportionerlig i förhållande till sitt syfte och lätt tillgänglig för de som har att tillämpa och som omfattas av lagen, det vill säga tillsynsansvariga och djurhållare, utan onödiga administrativa pålagor.

5.2 Närmare om förslaget

Förordningsförslagets första kapitel anger lagens tillämpningsområde, inbegripet vilken hållning och skötsel av hästar som faller utanför detta, samt definitioner av nyckelbegrepp.

Förordningsförslagets andra kapitel belyser vem som har ansvar för djuren, vad som ska tas i beaktande om flera hästar sammanförs samt hur hästar

får bindas upp. I det andra kapitlet förtydligas även att det vid en anläggning där hästar hålls ska alla hästar samtidigt kunna hållas i stall.

Förordningsförslagets tredje kapitel uppställer särskilda krav på djurens förvaringsutrymmen och den utrustning som begagnas. Bestämmelserna innehåller allmänna krav på förvaringsutrymmet, förvaringsutrymmets säkerhet, värme och luftkvalitet och dagsljus. Men även mer detaljerat om förvaringsutrymmets golv, mellanväggar och galler samt när det finns krav på sjukboxar och fölningsboxar.

Förordningsförslagets fjärde kapitel reglerar den allmänna och särskilda tillsynen och skötseln av hästar. Bestämmelserna innehåller allmänna föreskrifter hur ofta hästar ska ges tillsyn och hur de ska hanteras. Djurens behov av social kontakt, rörelse och vila är grundläggande behov som ska ligga till grund för en god djurhållning. Bestämmelserna är tänkta att lyfta fram de grundläggande etologiska behov och beteenden som djuren är starkt motiverade att utföra och som är viktiga för deras välbefinnande. Naturligt beteende är ett beteende som djuren är starkt motiverade att utföra och som ger djuren funktionell återkoppling, det vill säga att djurens motivation att utföra beteendet minskar när beteendet utförs. Vidare regleras specifikt om hur hästars renlighet och hovar ska skötas, och hur föl ska avväjas.

Förordningsförslagets femte kapitel reglerar utfodring och vattning av hästar samt foder- och vattenskötselens renlighet, placering och funktion.

Förordningsförslagets sjätte kapitel reglerar hästars beten och hagar. Bestämmelserna reglerar även hur dessa utrymmens stängsel samt behovet av skydd på bete.

Förordningsförslagets sjunde kapitel anger specifika måttbestämmelser för förvaringsutrymmen för hästar.

Förordningsförslagets åttonde kapitel innehåller bestämmelser om ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

6. Förslagets verkningar

De krav som ställs har en vetenskaplig grund, är proportionerliga och lämpliga i förhållande till djurskyddslagstiftningens syften. Redan i dag är regel efterlevnaden, med några få undantag, inom djurskyddet på Åland förhållandevis hög, till följd av inflytande från finländsk och svensk djurskyddslagstiftning. Tillsynen av djurskyddet på Åland är redan i dag eftersatt, till följd av den otydliga djurskyddslagstiftningen. Effekten av en tydligare reglering för såväl privata som kommersiella djurägare på Åland förväntas endast resultera i en mindre uppgång i tillsynsärenden.

Antagandet av förordningsförslaget bör dock kompletteras med en kommunikationsinsats, i syfte att främja regelefterlevnad, senast i samband med dess ikraftträdande. Förordningsförslaget syftar trots allt till att påverka den minoritet av djurhållare som i dag inte lever upp till god åländsk djurskyddsstandard, varför kommunikation av de nya bestämmelserna är viktigt.

En ändamålsenlig djurartsspecifik djurskyddsförordning förväntas inte bara förbättra djurens välfärd, utan förenklar även arbetet för dem som arbetar med djurhälsa och djurtillsyn, samt ger djurägarna en tydligare bild av vad som krävs av dem, när det gäller hållning och skötsel av deras djur. Den nya förordningen kommer att underlätta för djurhållarna, privata som kommersiella, genom att det tydligare än tidigare föreskrivs vad som krävs för att hästar ska må bra.

Förordningsförslaget innebär att mängden lagstiftning som gäller skötseln av hästar ökar. Det finns flera orsaker till det här. Så som har redogjorts för ovan har dock en utveckling och precisering av lagstiftningen efterfrågats.

Förordningsförslaget innebär att Åland får en moderniserad artspecifik förordning om skötsel av hästar som starkt knyter an till nordisk

djurskyddslagstiftning, särskilt de djurartsspecifika förordningarna i Finland och Sverige. Det nära förhållandet till närliggande rättsområdets materiella regler möjliggör vidare att ett visst stöd, i form av utveckling av metoder, redskap, förvaringsutrymmen och praxis, kan inhämtas från Ålands närliggande regioner till fördel för Ålands djurskyddslagstiftning.

Förordningsförslaget har, i syfte att minimera negativa ekonomiska, sociala och kulturella konsekvenser på Åland, tagit särskild hänsyn till åländska förhållanden. Åländska förhållanden har dock i sammanhanget inte medfört några betydande justeringar av förordningsförslagets utformning. Praktiska metoder och teknik för hållning och skötsel av hästar är redan förhållandevis modern och enhetlig inom Norden som helhet.

Förordningsförslaget påverkan på Ålands näringsliv och myndigheter bedöms, med hänvisning till redogörelsen av åländska förhållanden ovan, negligerbar.

Förordningsförslaget kan dock förväntas leda till smärre och tillfälliga negativa ekonomiska konsekvenser för enskilda djurhållare och djurägare, till följd av tydligare krav. I ett samhällsekonomiskt perspektiv är dock den sammanlagda kostnaden negligerbar.

Landskapsregeringen bedömer sammantaget att förordningsförslaget inte har några nämnvärda miljömässiga, kulturella eller sociala konsekvenser.

7. Ärendets beredning

Förordningen har i huvudsak utarbetats av miljöbyrån och därefter överförts av lagberedningen. Ett förslag skickades på remiss ....

Detaljmotivering

1. Landskapsförordning om hållande av häst

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § *Tillämpningsområde.* Grundläggande bestämmelser om hur hästar ska hållas och skötas återfinns i djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och djurtransportförordningen (1998:97). Denna förordning syftar till att närmare reglera hållandet av hästar och innehåller specialreglering för hästar både då det gäller deras hållande, skötsel, förvaringsplats, utfordring och vattning samt rastning och utevistelse.

Paragrafen fastställer att förordningens tillämpningsområde innefattar allt hållande av hästar och motsvarande hovdjur. Bestämmelserna om hållande av hästar gäller också hållande av ponnyer, åsnor och andra motsvarande hovdjur. Exempel på motsvarande hovdjur är mula. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak de svenska och finska förordningarnas tillämpningsområden.

2 § *Förhållandet till veterinärs ordination.* En betydande del av regleringen innebär kravställningar som förutsätter att djuren är friska, även om detta inte uttalas explicit. Friska djur behöver till exempel större ytor i ett förvaringsutrymme för att kunna röra sig fritt och bete sig naturligt, ha kontinuerlig social kontakt och fysisk motion. En veterinär ska av veterinärmedicinska skäl kunna tillåta djurägaren att hålla djuren på ett annat sätt än vad i denna föreskrift bestäms till exempel om djurens skada kräver att djuren hålls i box utan möjlighet att röra sig fritt för att djurens skada ska läka.

3 § *Definitioner.*

Med definitionerna i förordningen avses följande.

1) *avvänjning.* Utöver avslutningen av di-perioden kan avvänjning även innebära åtskiljning av ett moderlöst föl och dess amma.

2) *djurhållare*. En djurhållare behöver inte nödvändigtvis vara djurens ägare, det kan även avse personer som har övertagit rådigheten eller ansvaret för djuren, eller som på annat sätt har övertagit rollen som ansvarig att möta djurens behov. Exempelvis den som äger en travhäst ansvarar inte nödvändigtvis själv för djurets dagliga skötsel, uppgiften har kanske anförtratts av utomstående stallsägare. Då anses stallsägaren vara djurhållare i stället för hästägaren. Som djurhållare betraktas dock inte en sådan person som deltar i skötseln av djuren men vars ansvar för skötseln är begränsad till vissa skötselåtgärder och som inte har verklig möjlighet att påverka ett djur övergripande välfärd. Avtal om hållande behöver inte vara skriftligt.

3) *grovfoder*. Stråfoder som vanligtvis utgörs av gräs, hö, hösilage, ensilage eller halm. Grovfoder är hästars basföda.

4) *gruppbox*. I en gruppbox, till skillnad från en ligghall i en lösdrift, stängs hästarna in. En ligghall kan dock omvandlas till en gruppbox om dörren stängs på ett sådant sätt att hästarna inte kan välja att gå ut.

5) *individuell uppstallning*. Hästar som hålls en och en, vanligen i spilta eller box.

6) *ligghall*. En ligghall ska ha minst 3 väggar och tak. Ligghallen ska skydda djuren mot ogynnsamma väderförhållanden såsom regn, drag och kyla. Liggområdet ska förses med strö enligt 18 § i denna förordning. I en lösdrift ska det finnas en ligghall. Om hästarna stängs in i ligghallen klassas det som en gruppbox.

7) *lösdrift*. I en lösdrift har hästarna möjlighet att själva röra sig mellan hagen och ligghallen.

8) *spilta*. Spilta är en djurhållningsplats där hästar hålls längre tider eller permanent, till skillnad från spiltor där hästar hålls endast för att sköta hästen eller för utfodring (se spilta för utfodring). I en spilta ska hästen ha möjlighet att ligga ner och vila.

9) *spilta för utfodring*. Spilta där hästar endast hålls under utfodring.

10) *stall*. Ett stall är en byggnad för hållande av djur. För definitionen av byggnad, se 2 § 2 punkten i plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland.

11) *tillsyn*. Tillsyn över djur ska vara tillräcklig och inkludera både djuret och den miljö djuret lever i. För tillräcklig tillsyn kan krävas att se djuret utan utrustning, känna igenom djurets kroppsytta samt kontrollera munhålan och hovar. Det kan vara omöjligt att upptäcka tecken på sjukdom eller skada som till exempel avmagring och sår, utan att ta av hästen täcket, känna igenom hästens ben eller utföra en jämförbar åtgärd.

12) *värmebalans*. Värmebalansen betecknar balansen mellan den värme som djuren producerar och den värme som djuren avger. Hästar är jämnvarma djur och behöver kunna hålla sin kroppstemperatur konstant, oberoende av yttertemperaturen. För att det ska ske måste balans finnas mellan den värme som djuren producerar och den värme som djuren avger. Upprätthållande av värmebalans förutsätter att hästen kan hantera den belastning som ökad värme eller ökad kyla innebär, till exempel genom att söka värme, skugga eller skydd, ha vatten och foder, eller återhämta sig efter en ansträngning.

2 kap. Allmänt om djurhållare och hållande av hästar

4 § *Ansvaret för djurens välbefinnande*. Vem, djurägaren eller djurhållaren, som har ansvar för djurens välbefinnande är beroende av den specifika situationen. Djurägaren har exempelvis under sina semesterresor ett ansvar att anordna en pålitlig skötare eller inackorderingsplats för sina hästar. Ansvaret för djurens välfärd ankommer dock på djurhållaren under skötselperioden.

Ett allmänt krav på hållarkompetens föreslås införas för att öka djurväl-färden och innebär att djurhållaren ska ha den kunskap som krävs för att

tillgodose de aktuella djurens fysiologiska och beteendemässiga behov. Kompetenskravet gäller för den som håller eller på annat sätt har hand om djuren, oavsett om personen har hand om egna eller någon annans djur, varaktigt eller under en kortare tid. Tillräcklig kompetens kan fås genom erfarenhet, skolningar eller egenstudier.

5 § *Hantering av hästar*. Denna bestämmelse motsvarar delvis 1 § i djurskyddsförordningen och 2 kap. 2 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:17) om hästhållning.

Hästar är flyktdjur och bör hanteras lugnt. Att hästarna stressas och rusar innebär en skaderisk.

6 § *Social kontakt*. Denna bestämmelse motsvarar 2 kap. 1 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Hästar bör hållas tillsammans med artfränder eftersom de är flockdjur. Frilevande hästar lever i små grupper om 5–10 djur. De har ett behov av social, helst fysisk, kontakt med andra hästar men har även socialt utbyte av andra hästar inom syn- och hörselavstånd. En häst som utan att visa tecken på akut stress, stereotypier eller apati, står ensam i ett stall nattetid men dagtid vistas i hage där den har andra hästar i omedelbar närhet som den kan se och höra, kan få ett minimibehov av social kontakt uppfyllt. Om däremot en häst står avskilt i ett stall där det finns andra hästar som den inte kan se eller höra, och hästen i fråga visar tecken på akut stress, stereotypier eller apati, är det sannolikt att dess behov av social kontakt inte är tillräckligt tillgodosett. För vissa individer kan kravet uppfyllas genom kontakt med andra sociala djurslag såsom nötkreatur eller får.

7 § *Sammanlagning av grupper*. Denna bestämmelse motsvarar 2 § i djurskyddsförordningen och 8 § 3 mom. i statsrådets förordning om skydd av hästar (FFS 588/2010).

När hästar som inte har varit i samma flock slås samman, kan problem med att hästarna biter och sparkar varandra uppstå. Under sådana slagsmål är det inte ovanligt att hästar får allvarliga skador. Riskerna kan vara ännu större om en eller flera av hästarna är hingstar. Om djurhållaren ska föra ihop individer som inte känner varandra ska de inledningsvis, i syfte att se att hästarna fungerar bra tillsammans, ha hästarna under uppsikt. Vid hopförande av hästar som inte känner varandra är det extra viktigt att utrymmet är tillräckligt stort samt att miljön är anpassad efter ändamålet.

8 § *Vila*. Denna bestämmelse motsvarar delvis 7 § i djurskyddslagen.

Hästar bör ges möjlighet till tillräcklig vila. Möjligheten att vila och sova är nödvändigt för att hästen ska må bra och hästar som inte får vila orsakas onödigt lidande. Sömn påverkar energinivåer, immunförsvaret och föls tillväxt. För att hästar ska kunna tillfredsställa sitt vilobehov behöver de ha möjlighet att ligga ner i en naturlig ställning på ett torrt och mjukt underlag i en tillräckligt lugn omgivning. Hästar kan vila stående men för att kunna sova REM-sömn behöver hästen ligga ner med huvudet vilande mot underlaget. Den djupa sömnen är viktig för kroppens återhämtning och är därför viktig för hästens välbefinnande. En fullvuxen häst behöver 5–7 timmar sömn per dygn varav ca 30 minuter är REM-sömn. Föls behov av sömn är större. Viloperioderna följer en relativt stark dygnsrytm, det innebär att den största delen av vilan sker under nattetid. Hästar sover nästan alltid naturligt mellan klockan 02 och 05. En del av vilan ska därför möjliggöras nattetid.

9 § *Värmebalans*. Denna bestämmelse motsvarar 2 kap. 13 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt har lika innebörd som 4 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Upprätthållande av värmebalans förutsätter att hästen kan hantera den belastning som ökad värme eller ökad kyla innebär, till exempel genom att söka värme, skugga eller skydd, ha vatten och foder, eller återhämta sig efter en ansträngning. Bland annat användning av täcken eller tjocka halmbäddar i boxar underlättar för hästen att upprätthålla värmebalans vid kyla. Hästar kan hjälpas upprätthålla värmebalans under ansträngning till exempel genom klippning.

10 § *Uppbindning av hästar i spilta*. Bestämmelsen motsvarar 2 kap. 8 och 9 §§ i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning, motsvarar och ersätter delvis 9 § i djurskyddsförordningen och 10 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Uppbindning i spilta innebär en fixering som hindrar hästen från naturliga beteenden som att röra och klia sig. Naturligt beteende är ett beteende som djuret är starkt motiverat att utföra och som ger djuret funktionell återkoppling, det vill säga att djurets motivation att utföra beteendet minskar när beteendet utförs.

För hästdjur är rörelse mycket viktigt. Vilda hästar rör sig vanligtvis ca 20 km per dag, men avstånd på upp till 80 km har uppmätts. Orörlighet orsakar många problem för hästens leder, senor, bindväv och muskler. Otillräcklig rörelse kan också leda till allvarliga gastrointestinala problem, med andra ord kolik. Tillräcklig rörelse är viktig för den normala utvecklingen av föls muskuloskeletala system. Brist på rörelse ökar risken för stereotypa beteenden det vill säga beteenden som upprepas på samma sätt under en lång tid och som inte har någon tydlig funktion eller mål.

Onormala väderleksförhållanden såsom stormar, kraftiga åskväder etc. kan innebära risk för hästar att vistas utomhus och det kan därför vara nödvändigt att skydda dem inomhus. Onormala markförhållanden som inte kunnat förebyggas och som kan innebära skade- eller sjukdomsrisker för hästar kan exempelvis uppstå vid ovanligt kraftig nederbörd, snabb snösmältning av större mängder snö, underkylt regn etcetera. Normala höst- eller vårstormar, eller andra årligen återkommande väderfenomen kan inte räknas till onormala väderförhållanden. Under betessäsongen förekommer ibland stora mängder bitande eller blodsugande insekter såsom myggor, knott eller bromsar. Hästarna kan behöva hållas inne för att skyddas mot dessa.

Rovdjur är inte vanliga på Åland, men det går inte att utesluta att till exempel vargflockar tar sig över isarna från fastlandet vintertid. Om någon vargflock rör sig precis vid ett stall kan det finnas orsak att hålla hästarna inne tillfälligt mer än 16 timmar i dygnet.

11 § *Uppbindning på annan plats än i spilta*. Denna bestämmelse motsvarar 2 kap. 10 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt motsvarar och ersätter delvis 9 § i djurskyddsförordningen och 10 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

I samband med kortvariga besök på till exempel veterinärstationer, långturer, skötsel av hästen i boxen etc. kan det vara nödvändigt att binda upp hästen tillfälligt. Eftersom uppbinding på andra ställen än spilta ökar risken för att hästen kan fastna, kasta sig etc. ska hästen hållas under uppsikt. Med uppsikt menas att hästen finns inom syn- eller hörselavstånd och att hästskötaren kan ingripa vid problem.

12 § *Tillgång till förvaringsutrymme*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 1 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Ett ofta återkommande problem under djurskyddsbesök är, att det finns fler hästar än det finns stall eller ligghallsplatser på anläggningen. För att reducera kostnaderna eller för att det har skaffats för många hästar händer det att djurhållare vill hålla hästarna ute i skift. Detta är inte acceptabelt. Vid extrem väderlek, exempelvis storm, måste alla djur kunna beredas skydd. Utan skydd mot ogynnsamma väderförhållanden såsom stormar och extremt varm eller kall väderlek, orsakas hästarna onödigt lidande. Hästarna ska kunna flyttas in i stallet utan dröjsmål.

3 kap. Förvaringsutrymmen och utrustning

13 § *Förvaringsutrymmenas utformning och inredning.* Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 2 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning och 2 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

En djurhållningsplats ska kunna desinficeras, det är av vikt speciellt vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Kravet på möjlighet till desinficering gäller inte för förvaringsutrymmen utomhus. Det är viktigt att det i ytbehandling inte används träskyddskemikalier, målarfärg eller andra medel som kan skada hästarna eftersom hästar kan gnaga på till exempel boxars och spiltors väggar samt hagars stolpar.

14 § *Förvaringsutrymmenas säkerhet.* Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 3 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt delvis 2 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Hästar har en naturlig nyfikenhet och vill gärna undersöka föremål. Saker och ämnen som kan skada dem måste därför förvaras utom räckhåll, detta gäller både i stall och utomhus. Som exempel kan nämnas uppfällbara sadelhängare som ska fällas ner efter användning och täckeshängare som ofta placeras på boxfronten. Dessa anordningar är åtkomliga för hästen om boxen är försedd med halvdörr eller saknar galler. Utformningen av täckeshängaren måste då vara sådan att käke, hov eller huvud inte kan fastna. Karbinhaken är en mycket vanlig utrustningsdetalj i samband med hästhållning, bland annat används karbinhakar för att hänga upp vattenhinkar och vid uppbindning av hästar. Om haken öppnas genom att den ena delen trycks in kan hästar manipulera haken och fastna, vilket kan leda till omfattande skador i munnen. Saltstenshållare, krubbor etc. kan förändras genom korrosion och få vassa kanter som innebär en skaderisk.

Hästar har dessutom stor räckvidd och når upp till en höjd av 1,65 x mankhöjden när de sträcker huvudet uppåt. För att förhindra skada kan fönster vara försedda med skydd eller vara konstruerade av okrossbart material. Spegel i ridhus bör döljas med till exempel draperi när hästar vistas lösa, risken finns annars att de hoppar in i spegeln i tron att det finns en likadan manege på andra sidan sargen. Även elledning och elapparater är viktiga att skydda från hästarna.

I boxväggar och spiltskiljeväggar ska avstånd mellan vägg och tak respektive vägg och golv vara sådant att hästar inte kan fastna till exempel då de rullar sig eller sparkar. Skador som uppstår till följd av att hästar fastnar med hovar kan orsaka smärta och onödigt lidande.

15 § *Dagsljus och belysning.* Denna bestämmelse motsvarar 2 kap. 14 § och 3 kap. 9 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt delvis 4 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

En god belysning behövs för att djur ska kunna inspekteras på ett tillräckligt sätt. Ljusförhållandena ska anpassas till djurens behov, det innebär att djurhållaren ansvarar för att kombinera naturligt och artificiellt ljus på ett lämpligt sätt. Intentionen ska med andra ord vara att belysningen inte ska

skapa obehag hos djuren, till exempel bör en skarp ljuskälla inte riktas direkt mot djuren.

Dagsljusets längd, ljusets styrka och spektralfördelning (fördelningen av färger i ljuset) har betydelse för hur hästarna mår genom att stödja djurens dygnsrytm och beteendebest. Ljuset påverkar hästarnas hormonspel och styr till exempel brunstcykel och hårfällning genom melatoninutsöndring.

16 § *Luftkvalitet*. Denna bestämmelse motsvarar 4 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Ventilation innebär förflyttning och utbyte av luft i utrymmen. Ventilationen transporterar bland annat bort fukt och föroreningar från utrymmet. I ett stall får hästar inte utsättas för luftföroreningar på en nivå som kan påverka deras hälsa negativt. Det innebär att hästar endast tillfälligt får utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden: 10 ppm ammoniak, 3 000 ppm koldioxid, 0,5 ppm svavelväte, eller 10 mg/m³ organiskt damm. Det är ett allmänt krav på stall i 4 § i djurskyddsförordningen.

Syftet med bestämmelsen är att skydda hästar mot riskerna som uppstår vid ventilationsproblem eftersom hästar är mycket känsliga för dålig luftkvalitet. Otillräcklig ventilation kan leda till hälsoproblematik hos hästarna, exempelvis kan värme och fuktighet öka tillväxten av mikroorganismer såsom mögelsvampar och bakterier vilka kan leda till luftvägsproblem. Även höga halter av ammoniak och svavelväte, vilka påverkar luftvägarnas försvarsmekanism, kan orsaka problem i hästars luftvägar. På längre sikt medför otillräcklig ventilation ofta kroniska förändringar i lungorna om närmiljön (luftkvalitet, foder, strömedel) är av dålig hygienisk kvalitet.

För att avgöra om ventilationen är tillräcklig kan mängden koldioxid mätas. För höga nivåer indikerar dålig ventilation vilket tillsammans med organiskt damm predisponerar för luftvägssjukdom.

17 § *Buller*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 10 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt 4 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Att utsättas för buller påverkar hästars hälsa negativt eftersom det orsakar stress. Buller i stall, till exempel från en fläkt, kan leda till att hästarna närmast fläkten aldrig får lugn och ro för att kunna koppla av och vila. Även till exempel stallinredning av metall kan orsaka en hög bullernivå som är skadlig för hästen.

18 § *Mellanväggar*. Denna bestämmelse motsvarar och ersätter delvis 9 § i djurskyddsförordningen samt motsvarar 3 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Hästar kan lätt skada varandra med exempelvis sparkar och bett. Mellanväggens funktion är att förhindra detta. Det är viktigt att mellanväggen är konstruerad på ett sådant sätt att den inte orsakar skaderisk till exempel genom att hästen kan fastna i mellanväggens konstruktion.

19 § *Golv och liggytor*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 12 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning. och 3 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Det är viktigt att golvet i stallet är säkert för hästen. Om hästen halkar eller hoven fastnar i golvet kan detta orsaka hästen allvarliga skador.

Även om hästar kan vila stående, måste de ligga ner för att kunna komma in i en så kallad REM-sömn. Bädden ska vara tillräckligt tjock för att möjliggöra bekväm vila och för att suga upp urin, vilket även förhindrar att hästarna blir onödigt smutsiga och att till exempel gödselpansar bildas.

Enligt en undersökning gjord av Greening et al år 2021 vilar hästar anmärkningsvärt mycket mer om de ligger på en 15 cm tjock halmbädd jämfört med en 5 cm tjock halmbädd.

I praktiken kan tillräckligheten av strömaterialet bedömas genom samma metod som används för att bedöma strömaterialets tjocklek hos nöt, det så kallade knätestet. Det ska vara möjligt att fälla sig ner på knä i boxen eller ligghallen utan smärta, samt bädden ska vara tillräckligt torr att byxorna inte blir våta.

Den hygieniska kvaliteten på ströet är viktig då dåligt strö kan innehålla stora mängder mikroorganismer och damm som är skadligt för hästarnas luftvägar. Halm som används som strömedel får exempelvis inte vara möglig.

20 § *Sjukbox*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 14 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning och 5 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Kravet ställs för att sjuka eller skadade hästar ska få vila, äta och skötas om i lugn och ro under goda förhållanden. Hästar trivs i regel inte ensamma, vissa blir mycket oroliga om de lämnas ensamma. Det är en fördel om en annan lämplig häst kan stallas upp som sällskap. I andra fall kan det vara essentiellt att de insjuknade hästarna inte har kontakt med andra hästar om smittsam sjukdom misstänks. Det behöver inte alltid finnas skilda sjukboxar, utan hästar från andra förvaringsplatser kan i vissa fall flyttas runt till exempel genom att en häst som vanligtvis står i box flyttas ut i lösdrift. Detta förutsätter att hästen är van vid och anpassad för lösdrift, samt att den passar in i flocken. Det kan även vara möjligt att avgränsa ett eget område i en ligghall, om ligghallens storlek gör det möjligt. Utrustningen för att organisera ett avskilt område behöver dock alltid vara tillgänglig om det ska kunna klassas som en sjukbox. Möjligheten till att isolera djur från de andra djuren om man misstänker smittsam sjukdom får inte glömmas.

Det ska för varje påbörjad grupp om 10 hästar finnas minst en sjukbox eller något annat ändamålsenligt utrymme för avskiljande och vård av hästarna.

21 § *Ligghall*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 20 § och tabell 1 i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

En ligghall ska ha minst 3 väggar och tak samt vid behov en partiell fjärde vägg. Varken blåst eller nederbörd ska komma in i ligghallen. Ligghallar kan även behöva skydda hästar från direkt solljus, speciellt sommartid. Det kan vara nödvändigt att ha flera in- och utgångar i utrymmet för att hästar av olika hög rang ska kunna använda ligghallen samtidigt. Liggplatsen i ligghallen ska vara välströad och hållas tillräckligt ren.

22 § *Utrymme för fölning*. Denna bestämmelse motsvarar och ersätter delvis 9 § i djurskyddsförordningen samt motsvarar 3 kap. 13 § och tabell 1 i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Då stoet följar är det viktigt för både stoets och fölets säkerhet och välmående att utrymmet är tillräckligt stort. Vid en normal fölning krävs att stoet kan röra sig fritt för att undvika förlossningskomplikationer och för att sköta det nyfödda fölet. Fölning i spilta är därför inte godtagbart. Vid fölning på bete är det viktigt att stoet har möjlighet att dra sig undan resten av flocken för att få föla i fred. Måttbestämmelser för fölningsbox finns i 45 §.

23 § *Förvaring av hästar i transportfordon*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 23 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Under endagstävlingar finns det oftast inte stallplatser tillgängliga för de hästar som transporterats till tävlingen. De som tävlar startar ofta i flera klasser vilket innebär väntan mellan klasserna. För resvana hästar är det i allmänhet inte problematiskt att stå en stund i transporten där de kan utfodras och vila. Krav bör dock ställas på utökad tillsyn eftersom utrymmet är utformat för förvaring under transport vilket innebär att det är betydligt smalare än en ordinarie spilta. Hästar som motsätter sig lastning eller som visar tecken på oro när de står i transportutrymmet får inte stå uppställda i transportfordonet. I samband med tävling etc. kan det ibland finnas behov av att förvara hästar i fordonet även nattetid. För att djurskyddet ska upprätthållas och för att hästen ska kunna vila bekvämt ska transportfordonet i dessa fall uppfylla alla krav för korttidsuppställning såsom tillräcklig boxarea, takhöjd, ventilation med mera. Som tidigare konstaterats bör hästar ha möjlighet att ligga ner i en naturlig ställning för att tillfredsställa sitt vilobehov.

24 § *Förebyggande av insektsangrepp*. Denna bestämmelse motsvarar 2 kap. 15 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Insektsangrepp minskar hästarnas välfärd genom att orsaka onödig stress. Därtill kan insektsangreppen påverka hästarnas hälsotillstånd negativt samt orsaka smärta. De insekter som ofta medför problem är knott, olika typer av parasiter och bromsar. Massiva knottangrepp kan påverka hästens blodcirkulation, vilket kan leda till skador på hjärtmuskeln och kraftiga blodtrycksfall som i sin tur kan orsaka hjärtstillestånd. Vissa hästar, vanligen islandshästar, är särskilt känsliga mot saliven från svidknotten. Känslighet mot svidknott kan orsaka klåda och hudirritation på manken och vid svansroten vilket ofta leder till att hästen skrubbar loss taglet på ett sådant sätt att sår uppstår. Det finns ett antal parasiter som kan orsaka problem, till exempel är styngflugans larver inälvsparasiter hos hästar. Parasiter, exempelvis ögonmask och habronema, kan även spridas genom att insekter agerar som mellanvärd. Bett av bromsar är smärtsamma och kan föra över infektionssjukdomar.

För att förebygga insektsangrepp kan bland annat följande åtgärder vidtas: hagar bör vara placerade på ett sådant sätt att vinden fläktar, vid behov kan effektiva insektsmedel och insektstücken för häst användas, när hästar går tillsammans kan de med hjälp av svansen vifta bort insekter från varandra samt att det ibland kan hjälpa att ha hästarna inomhus del av dygnet eller att ha tillgång till ligghall eller motsvarande för att gå in i och söka skydd. Åtgärderna är inte uttömmande, en bedömning av behovet bör göras i det specifika fallet.

25 § *Bekämpning av skadedjur*. Denna bestämmelse motsvarar delvis 5 § i djurskyddsförordningen och 2 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Skadedjur, såsom råttor och möss är vanliga i stall. Med skadedjur kan smittor spridas och skadedjuren kan orsaka direkt skada på hästars foder och utrustning. Skadedjur kan bekämpas med till exempel katter, fällor eller gifter. Vid användning av gifter är det viktigt att de förvaras och används på ett sådant sätt att hästar, andra husdjur och foder inte kommer i kontakt med giftet. Även förebyggande av skadedjur är viktigt, som till exempel lämpligt förvar av foder.

26 § *Nödsituationer*. Generella krav vid nödsituationer finns i 5 § i djurskyddsförordningen. Denna bestämmelse motsvarar delvis 3 kap. 11 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt 2 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Vid nödsituationer ska det gå att få ut hästarna snabbt ur förvaringsutrymmet. Detta betyder att stall-, och boxdörrar ska vara fungerande, det vill säga att boxdörrar inte stängs genom fastspikning eller komplicerade anordningar som inte med lätthet kan öppnas. Det är även viktigt att räddningsvägar hålls

fria, det får till exempel inte vara fullt av bråte i stallgångar som måste flyttas innan hästarna kan tas ut.

Vid stallbränder är det vanligtvis svårt att hinna rädda djuren. Brandkåren hinner endast i undantagsfall fram i tid för att hjälpa till med djurräddning. Med hänsyn till den komplexa miljön i ett stall är det viktigt att tekniska utrustning, installationer och byggnadsmaterial är lämpliga ur brandskydds- och säkerhetssynpunkt.

27 § *Hästars utrustning*. Denna bestämmelse motsvarar och ersätter delvis 9 § i djurskyddsförordningen. Den motsvarar 2 kap. 7 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt 8 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Av paragrafen framgår att utrustning ska användas på ett sådant sätt att den inte orsakar hästen lidande, skada eller sjukdom. Paragrafens syfte är att tydliggöra att utrustning som används till en häst ska vara säker för hästen och anpassad efter den enskilda hästindividen.

Dåligt anpassade sadlar och selar kan åstadkomma skador på hästarna som leder till avsevärt lidande. Skydd och annan utrustning kan, om de är olämpligt utformade och anbringade ge upphov till tryckskador och skavsår. Täcken används ofta och även dessa måste sitta väl för att undvika skavsår samt att hästen trasslar in sig i gjordar och bensnören. Om blöta eller fuktiga täcken, vojlockar och vaddstycken används på hästar kan hudproblem uppstå. Bakterier gynnas av den varma och fuktiga miljö som uppstår under utrustningen och risken ökar för att hästen drabbas av hudinfektioner. Även säker utrustning kan bli farlig om den används på fel sett. Till exempel är det aldrig okej att binda upp hästen direkt från bettet eftersom skador i munnen kan uppstå om hästen skrämt kastar sig bakåt. All utrustning bör kontrolleras regelbundet samt hållas både hel och ren för att inte orsaka hästen skador eller utsätta den för farosituationer.

Under senaste tiden har studier gjorts på finska trav-, och fälttävlanshästar där det upptäckts att munsador på grund av bitt är väldigt vanliga. Dessa skador orsakar hästar onödigt smärta och lidande samt försämrar deras välmående. År 2017 undersökte veterinären Kati Tuomola och hennes forskargrupp munnen på 261 tävlingshästar efter ett lopp (Tuomola et al 2019). Studierna visade att 84 % av hästarna hade olika grader av blåmärken och sår i området kring bettet. Var femte häst hade munsador som klassificerades som allvarliga och 43 % hade måttliga skador. Blod utanför munnen observerades hos 2 % av hästarna och 10 % av hästarna hade blod inne i munnen. Den senare undersökningen som gjordes på fälttävlanshästar visar att det finns problem med munsador på grund av bitt även på ridsidan (Tuomola et al 2021). Bettet ska vara både lämpligt och av rätt storlek för den ifrågasvarande hästen. Även användningen av bettet bör ses över eftersom ett annars lämpligt bitt kan orsaka skador om det används fel och med för mycket kraft.

4 kap. Tillsyn och skötsel

28 § *Tillsyn*. Denna bestämmelse motsvarar 2 kap. 17 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt delvis 8 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Generella krav på hur djurs tillsyn ska genomföras återfinns i 2 § i djurskyddsförordningen. Bestämmelsen föreskriver, i likhet med 10 § i rikets djurskyddsförordning (FFS 396/1996), att tillsyn över alla typer av hållna djurslag normalt ska utövas minst en gång per dag.

Ett minimiintervall på ett dygn vid tillsyn av hästar är väsentlig för att skydda hästarna från onödigt lidande. Det är essentiellt att djurägaren lägger märke till om hästen är sjuk, har skadat sig eller om det till exempel finns

problem i hästens förvaringsplats. Nyfödda, sjuka och ston vid tiden kring fölningen kräver ett tätare tillsynsintervall än friska, vuxna hästar. Vid tillsyn bör allt det som inverkar på djurets välmående kontrolleras, det vill säga både djuret själv, omgivningen och förvaringsplatsen. En tillräcklig tillsyn kan även kräva mer än en visuell inspektion på håll, till exempel kan närmare inspektion kräva att täcken och skydd avlägsnas, att hovar, och munhålors granskas samt att kroppsdelar känns igenom.

Bestämmelsen anger de mål som djurhållaren ska uppnå genom tillsyn av sina djur samt djurhållarens handlingsplikt, vilken innebär att det i tillsynsansvaret för djurhållare ingår en plikt att åtgärda brister som har uppmärksamats vid tillsyn.

29 § *Djurens renlighet*. Generella krav på att djur ska hållas tillfredställande rena återfinns i 1 § i djurskyddsförordningen. Denna bestämmelse motsvarar 2 kap. 3 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Syftet med paragrafen är att upplysa djurhållare om de djurvälståndeproblem som orenhet leder till. Den innebär i sig inget nytt krav på skötsel av djuren utan förtydligar hur en djurhållare behöver agera för att göra rätt.

Viss smuts i pälsen kan accepteras, men hästens hårrem ska hållas fri från gödsel och urin. Gödselpansar är ett tydligt tecken på att hästarnas liggytor har varit mycket blöta och smutsiga under en längre tid. Gödselpansar är aldrig acceptabla eftersom de orsakar smärta och onödigt lidande för djuren då de stramar åt huden, predisponerar för hudinfektioner och klåda samt nedsätter pälsens termoregleringsfunktion. Att rulla sig i sand och lera är en form av pälsvård som många hästar gärna ägnar sig åt. Lera i hårremmen kan därför accepteras under förutsättning att huden är oskadd och att yttertemperaturen inte kräver en väl isolerande hårrem.

30 § *Hovvård*. Generella krav på att djurs hovar ska inspekteras tillräckligt ofta och vid behov åtgärdas återfinns i 1 § i djurskyddsförordningen. Bestämmelsen motsvarar 8 § i statsrådets förordning om skydd av samt delvis 2 kap. 4 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Paragrafen syftar till att understryka vikten av hovvård. Vid otillräcklig hovvård kan ett flertal problem uppstå.

Hovar som tillåts växa för långt eller vars överdrivna eller ojämna slitage leder till en felaktig hovposition gör det svårt för hästen att röra sig och på sikt leder detta till smärta och inflammation i lederna. Även permanenta förändringar i hovens struktur eller i lederna kan orsakas när felbelastning kvarstår över en längre tid. Hovarna får därför inte bli för långa, höga eller asymmetriska.

Att försumma hovvård predisponerar vidare för olika hovsjukdomar, såsom fång och bärrandsröta vilket orsakar hästen onödigt lidande. Otillräckligt skötta hovar börjar dessutom flisa sig, tåaxeln kan vridas och sprickor uppstår. Om hovsprickor blir djupa kommer bakterier in i hovens djupare strukturer vilket kan leda till smärtsamma infektioner och abscesser. För att förebygga nämnda skador ska hästarnas hovar verkas tillräckligt ofta. Hovarnas slitage påverkas av underlag, hornkvalitet, hästens benställning och hur mycket hästen rör sig. Vanligtvis bör hästar verkas med ungefär 6 – 8 veckors mellanrum. Det är av stor vikt att hovarna verkas på ett sådant sätt att hästen inte blir ömfotad på de underlag där den normalt vistas och används.

Hästar som rids och körs på hårda underlag som grusvägar kan behöva förses med beslag eller andra typer av hovskydd. Vid halka är det nödvändigt att förse skodda hästar med halkskydd.

31 § *Avvänjning av föl*. Denna bestämmelse motsvarar 2 kap. 6 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

I naturen avvänjer stoet sitt föl när det är ungefär ett år gammalt. Processen sker gradvis där fölet äter alltmer fast föda och dricker mindre mjölk samtidigt som bandet mellan sto och föl långsamt försvagas. Det förekommer att hästägare vänjer av fölen för tidigt och abrupt vilket har en negativ inverkan både på stoets och fölets välmående och hälsa. Negativa effekter som har visats hos föl av för tidig avvänjning är bland annat försämrat immunförsvar och stereotypier. Föl har ett starkt sugbehov som avtar med åldern. Om fölet inte får utlopp för detta behov uppstår frustration som kan leda till onormala beteenden. Socialt är det viktigt att fölet får gå kvar hos stoet. Näringsmässigt är fölet beroende av mjölken för en jämn tillväxt och först vid fem månader är fölets matsmältningsapparat tillräckligt utvecklad för att helt klara sig utan stomjölk. Stoet kan drabbas av juverproblem om fölet skiljs av under höglaktation. En senare avvänjning är dock inte alltid bättre, eftersom ston som betäckts på nytt kan behöva återhämta sig näringsmässigt inför nästa fölning. Vid avvänjning bör därmed både stoets och fölets hälsa tas i beaktande. Vanligtvis bör avvänjning av föl inte påbörjas innan fölet är fem månader.

5 kap. Utfodring och vattning

32 § *Utfodring*. Enligt 6 § i djurskyddslagen ska djur ges tillräckligt med lämplig föda, vätska och skötsel samt ges tillräcklig tillsyn. Enligt 3 § i djurskyddsförordningen ska djur dagligen ges foder av god hygienisk kvalitet i tillräcklig mängd och av lämplig struktur. Fodergivan ska garantera en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel. Plötsliga förändringar i fodans sammansättning eller födomängder bör undvikas.

Bestämmelsen motsvarar 4 kap. 1 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Hästens mag- och tarmsystem är anpassat för en diet baserad främst på grovfoder. Den svenska rekommendationen för dagligt intag av grovfoder är minst 1,2 kg torrs substans/100 kg kroppsvikt. I Finland rekommenderas 1,5 kg torrs substans/100 kg, med ett minimum på 1 kg torrs substans/100 kg. Grovfodret kan utgöras av till exempel gräs, hö, hösilage, ensilage eller halm. Fri tillgång till grovfoder är att rekommendera till häst men om grovfoder inte kan ges fritt, bör hästar få foder i små portioner och ofta.

Fodrets goda hygienisk kvalitet är viktigt för att hästen ska hålla sig frisk. Hö ska vara torrt och dammfritt för att hålla en god kvalitet. Ensilages kvalitet är beroende av en lyckad ensileringsprocess. I inplastat ensilage ökar risken för mögelsvampar om torrs substanshalten är för hög. Mögelsvampar kan bilda mögelgifter, mykotoxiner, som har en negativ inverkan på hästar. Effekter av mögelskadat foder kan vara allt från nedsatt prestation till neurologiska störningar. Möjligt och dammig hö och strö är även vanliga orsaker till luftvägsproblem hos hästar. Inblandning av jord, gödsel eller kadaver av till exempel möss i inplastat grovfoder är tecken på kraftig nedsatt hygienisk kvalitet. Användning av dessa balar kan leda till allvarliga hälsoproblem så som botulism och listeria vilka i värsta fall kan vara fatala.

För en välbalanserad foderstat bör hästens behov av makro-, och mikro-mineraler samt vitaminer uppfyllas. Dräktiga, digivande, växande och högpresterande hästar har ett speciellt stort behov av mineraler och vitaminer. Saltbehovet ökar då hästar svetts och hårt arbetande hästar en varm sommar dag kan ha ett saltbehov på 150 g jämfört med ett basbehov på 30 g. Mineralinnehållet i grovfoder varierar mycket och att analysera fodret för att kunna utvärdera mineralbehovet är att rekommendera.

Både en markant övervikt och undervikt är skadlig för hästens hälsa. Övervikt är vanligt i dagens hästhållande vilket resulterar i flera olika

hälsoproblem. Hästar som lätt blir överviktiga kan utfodras med grovfoder med lägre näringsinnehåll såsom halm och magert hö i kombination med att hästarna motiveras till rörelse genom att foderplatser och vatten placeras på ett sådant sätt att hästarna måste förflytta sig mellan dem för att få tillgång till foder och vatten.

Hästar har ett stort behov av att tugga, på bete äter de ca 16–18 timmar per dygn. Om mängden foder är för liten blir tiden hästen äter för kort och risken för att hästen utvecklar ett stereotyp beteende ökar. Hästar utsöndrar magsyra kontinuerligt, till skillnad från köttätare, vars magsyra utsöndras endast i samband med foderintag. Därför har hästar större risk att utveckla magsår om tiden mellan utfodringarna blir för lång. Att beta är ett naturligt beteende för hästen. Den får då tillfredsställa både sitt behov av att tugga och av att söka foder. Alla hästar kan dock inte beta utan att det leder till hälsoproblem såsom fång.

33 § *Vattning*. Enligt 3 § i djurskyddsförordningen bör djur alltid ha fri tillgång till vatten eller, om det inte är möjligt, få vatten minst två gånger per dygn. Det är dock nödvändigt att specificera att detta gäller den permanenta djurhållningsplatsen och inte till exempel under resor. I bestämmelsen konkretiseras det svårtolkade ”om det inte är möjligt” genom att följande undantag uppräknas: veterinärmedicinska skäl samt exceptionella och svåra väderförhållanden. Bestämmelsen motsvarar även innehållet i 21 § i lagen om djurvälstånd (FFS 693/2023).

Hästarnas dagliga behov av vatten är 5 liter per 100 kg kroppsvikt i vila. Det vill säga att underhållsbehovet för en häst på 600 kg är 30 liter. Hästar förlorar vatten genom urinen, avföringen, genom att svettas och genom andningsvägarna. När en häst arbetar kan den förlora 10–15 liter kroppsvätska per timme vilket innebär att den måste dricka mer. Även ston som ger di till föl behöver större mängder vatten, ca 50 liter per dag. Sommartid ökar vattenbehovet för alla hästar. Hästarnas dricksbeteende innebär att de i regel vill dricka stora mängder vatten vid ett fåtal tillfällen. Att äta snö räcker inte för att tillgodose hästarnas vätskebehov då snös vattenvärde (mängden vatten det finns per area snö) är låg.

Vatten är viktigt för till exempel temperaturreglering, saltbalansreglering, matsmältning och utsöndring av slaggämnen. Brist på vatten orsakar mycket snabbt allvarliga hälsorisker för djur och utsätter djuret till exempel för tarm-, njur- och urinproblem. Otillräcklig vattenförsörjning orsakar en stark känsla av törst och uttorkning, vilket leder till onödiga smärta och lidande.

Vid bedömning av om hästarnas dricksvattens kvalitet är tillräckligt god ska till exempel vattnets mikrobiologiska kvalitet, salthalt och förekomsten av algbloomningar tas i beaktande.

34 § *Vattentillgång till sjuka, skadade och digivande djur*. Denna bestämmelse motsvarar delvis 3 § i djurskyddsförordningen.

Behovet av vatten är förhöjt hos digivande ston samt hos sjuka eller skadade hästar. Det är därför skäligt att kräva kontinuerlig tillgång till vatten för sjuka, skadade och digivande hästar även i denna förordning.

35 § *Anordningar för foder och vatten*. Denna bestämmelse motsvarar delvis 4 kap. 2 och 3 §§ i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt 2 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Tillfredsställande rena åsyftar att det inte får förekomma urin, avföring eller gammalt foder i foder- och vattenskalarna. Det är viktigt att hästarnas foder- och vattenskalare hålls tillfredsställande rena för att upprätthålla en god kvalitet av foder och vatten samt för att hindra smittspridning.

Då hästar ges foder och vatten i grupp, är det viktigt att även de hästar som är lägst i rang får i sig tillräckligt med föda, utan att bli stressade. Vid konkurrens om foder finns det även en risk för skador hos hästar.

Hästarna ska kunna dricka på ett naturligt sätt. De föredrar att dricka från vattenspegel, hinkar är därför bra alternativ. Vattenkoppar är dock vanligt förekommande. Vid användning av vattenkoppar är det av vikt att kopparna ger ett tillräckligt flöde. Om flödet i koppen är dåligt dricker hästarna mindre vilket bland annat kan leda till förstoppning och kolik. Hästinformationscentrumet i Finland (Hevostietokeskus) rekommenderar ett vattenflöde på minst 8 liter/minut.

6 kap. Utevistelse

36 § *Utevistelse*. Denna bestämmelse motsvarar och ersätter delvis 9 § i djurskyddsförordningen, 5 kap. 1 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt 8 § i statsrådets förordning om skydd av hästar. Krav om betesgång för hästar återfinns i Norden både i den isländska och den norska lagstiftningen.

För hästdjur är rörelse ett viktigt naturligt behov, både mentalt och fysiskt. Hästar i naturen rör sig oftast runt 20 km om dagen, men avstånd upp till 80 km om dagen har uppmätts. Då hästar är alltför stilla kan det leda till problem med leder, senor, bindväv och muskler. Otillräcklig motion kan leda till allvarliga problem med matspjälkningsystemet (s.k. kolik). Unghästar och hingstar är de hästkategorier som har störst rörelsebehov. Tillräcklig motion är även viktig för föls muskuloskeletala systems normala utveckling. För hästar som tränas tillgodoses rörelsebehovet delvis med motion men hästar ska även ges möjlighet att röra sig lösa utan inverkan av yttre faktorer. De ska kunna rulla sig och röra sig i olika gångarter.

De flesta hästar mår bra av att vistas ute så mycket som möjligt. Kravet på att hästar ska kunna röra sig fritt dagligen gäller inte om hästen tillfälligt är på en tävlingsplats, ett djursjukhus, under långturer etc. Det gäller inte heller om hästen p.g.a. konvalescens måste förvaras i box. Om vädret eller förhållandena utomhus är dåliga i den meningen att det från djurskyddssynpunkt är direkt olämpligt att släppa ut hästarna, till exempel vid storm, plötslig halka eller åskväder, får de tillfälligt hållas inomhus. Under betessäsongen kan det förekomma sådana mängder bitande eller blodsugande insekter såsom myggor, knott eller broms att hästarna kan behöva hållas inne för att skyddas mot dessa.

Att gå på bete och att beta är viktigt både för hästens mentala och fysiska hälsa. Av veterinärmedicinska skäl kan det vara nödvändigt att begränsa hästars intag av färskt gräs till exempel på grund av en ökad fångrisk hos individen. Det är viktigt att vänja hästen successivt vid övergång till bete.

37 § *Hagars och betens utformning och säkerhet*. Denna bestämmelse motsvarar delvis 21 § i djurskyddsförordningen, 6 och 7 §§ i statsrådets förordning om skydd av hästar och 5 kap. 2 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Hagarnas och betenas storlek inverkar direkt på hästarnas välmående och säkerhet. Unga hästar som inte är i träning kan behöva mer utrymme i hagen än vuxna hästar som rör sig mycket i träningen. Hästar som p.g.a. skada ska hålla sig i stillhet får vistas i mindre hage.

Hästinformationscentrumet i Finland (Hevostietokeskus) rekommenderar betesstorlek på 0,25–0,5 hektar per häst. Statens veterinärmedicinska anstalt i Sverige anser att ett riktvärde för djurtätheten är två till tre hästar per hektar åkermarksbete och ju mer betets karaktär är av naturbetesmark desto färre hästar per hektar.

Storleken på hagar och betesmarker bör vara anpassade efter slitaget som marken utsätts för, eftersom ojämn terräng, halka eller alltför mjukt underlag kan öka skaderisken för hästar. Risken för skador efter interaktion med andra hästar ökar till exempel om det finns hörn i hagen där hästar kan bli trängda.

Växtligheten på betet ska vara lämplig för hästar eftersom vissa växter, såsom idegran och sprängört, är direkt giftiga för hästar. Andra växter, såsom alsikeklöver kan orsaka fotosensibilitet hos häst. Fotosensibilitet hos hästar betyder ökad ljuskänslighet mot solens UV-strålar.

Ålands årstider och väderlek leder till att det kan förekomma långa perioder av regn och fuktigt väder. Det kan leda till leriga och sankta hagar, vilket i förlängningen kan orsaka skador på hästar om de exempelvis inte kan undvika varandra tillräckligt snabbt i konfliktsituationer. Vått underlag höjer också risken för till exempel mugg och strålröta. Hela hagen får därmed inte vara sank i den meningen att hästen sjunker ner i bottenmaterialet. Mot bakgrund av detta kan hagar behöva dräneras för att hästarna ska ha möjlighet att stå eller ligga på ett torrt område.

38 § *Stängsel*. Denna bestämmelse motsvarar delvis 21 § i djurskyddsförordningen samt 7 § i statsrådets förordning om skydd av hästar. Momentet om att stängslet ska hindra hästarna från att rymma motsvarar 6 § i rikets djurskyddsförordning (FFS 396/1996).

Hästar är flyktdjur och är därför, på grund av sina starka reaktioner, benägna att skada sig. Det innebär att det är viktigt att stängsel runt hagar, beten och ridbanor är tillräckligt synliga och säkra för hästen. Taggtråd orsakar allvarliga skador på hästar och får därför inte användas. Stängsel bör ses över regelbundet och problem bör åtgärdas omedelbart. Att hästar rymmer på grund av att stängslen inte är ändamålsenliga eller att de inte hålls i tillräckligt gott skick är ett vanligt problem som kan orsaka allvarliga risker för hästarna.

39 § *Skydd på beten och i hagar*. Denna bestämmelse motsvarar delvis 21 § i djurskyddsförordningen samt 6 § i statsrådets förordning om skydd av hästar.

Det ska vid behov finnas skydd för hästarna i hagen och på betet mot ogynnsamma väderleksförhållanden. Ogynnsamma väderförhållanden kan vara allt från stekande sol, till kyla och regn eller en kraftig åskstorm. Hurdant skydd som är tillräckligt är beroende av det rådande väderförhållandet. Några träd kan ge hästarna tillräckligt skydd mot stekande sol, medan byggda skydd kan behövas för att skydda mot till exempel åskstormar.

7 kap. Måttbestämmelser för förvaringsutrymmen

40 § *Takhöjd*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 17 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning och 3 § i statsrådets förordning om skydd av hästar samt motsvarar och ersätter delvis 35 § i djurskyddsförordningen.

Tillräcklig takhöjd är viktig för att ventilationen ska fungera på ett bra sätt i stallet. En välfungerande ventilation är viktig för hästar då 80 000 liter luft filtreras genom deras lungor under ett dygn. Dålig luftkvalitet kan leda till luftvägssjukdomar såsom RAO (Recurrent Airway Obstruction). Takhöjden är också av betydelse för att hästen ska kunna stå i normal ställning och inte slå i taket om den reagerar snabbt och kastar upp huvudet. Hästar är flyktdjur och kan reagera snabbt på till exempel plötsliga ljud eller människor som kommer in i stallet. En optimal takhöjd i ett stall är 3,5–4 meter, det är därmed viktigt att poängtera att paragrafen innehåller minimimått. Avvikelsen som möjliggörs i paragrafen är i linje med rikets lagstiftning. På Åland

har vi dock valt att knyta avvikelser till ett krav på att den inte ska försämra hästarnas välfärd.

41 § *Minsta förvaringsutrymme för häst i enhästbox*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 17 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt motsvarar och ersätter delvis 35 § i djurskyddsförordningen och statsrådets förordning om skydd av hästar bilaga 1.

I den finländska lagstiftningen saknas bestämmelser om utrymmeskrav för stora hästar, d.v.s. alla hästar som är över 160 cm i mankhöjd, ska ha en ensambox på minst 9 m². Eftersom dagens ridhästar väldigt ofta är över 170 cm i mankhöjd, är det viktigt att även denna storlek av hästar har ett förutbestämt minimimått på boxstorlek i lagstiftningen. Den åländska lagstiftningen samt den svenska lagstiftningen har förutom en minimiyta, även bestämt ett minimimått på boxens kortaste sida. Detta är ett viktigt mått då minimiarealen annars kan uppnås med att bygga en väldigt lång, men ytterst smal box. En sådan box kan vara farlig för hästen då den t.ex. kan fastna då den rullar sig.

I den internationella litteraturen finns olika rekommendationer för förvaringsutrymmen för djur, många av rekommendationerna är större än vad som föreslås i denna förordning. I Storbritannien är till exempel rekommendationen att en normalstor häst under 173 cm i mankhöjd ska ha en boxstorlek på 13,3 m² (vår gällande lagstiftning 8 – 10 m²) och en häst över 173 cm ska ha en boxstorlek på 15,5 m² (i denna förordning från 10 m²) en stor ponny (över 132 cm i mankhöjd) ska ha en boxstorlek på 11,1 m² (vår gällande lagstiftning från 6 m²) och en liten ponny (under 132 cm i mankhöjd) ska ha en boxstorlek på 9,3 m² (vår gällande lagstiftning från 5 m²). I Merck veterinary manual rekommenderar Thomas J. Lane (BS, DVM, University of Florida, Large Animal Clinical Sciences) en minimistorlek på 13 m² för vuxna hästar.

De föreslagna måtten är i linje med både den svenska, finska och åländska gällande måtten. Det är viktigt att poängtera att boxmåtten i allra högsta grad är minimimått. Det skulle dock orsaka en väldigt stor ekonomisk inverkan på många stall om kraven på boxstorlek förändrades mycket.

42 § *Kortvarig vistelse*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 18 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Tillfälliga stallar är vanligt förekommande i samband med tävlingar. Kortvarig vistelse i mindre utrymmen påverkar inte hästens välfärd i samma grad som permanent vistelse. Vid inhysning av hästar i permanenta eller tillfälliga stallar under maximalt fem dygn får arean minskas till 85 % av måtten i tabellen i 41 §. Om syftet är att en häst ska stanna på platsen mer än fem dygn ska utrymmeskraven vara uppfyllda från första dagen.

43 § *Gruppbox*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 19 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning samt statsrådets förordning om skydd av hästar bilaga 2.

En gruppbox är en box där flera hästar hålls samtidigt. När vuxna hästar hålls i gruppbox ska den tillgängliga arean per häst motsvara arean för enhästbox enligt 41 §. För unghästar 12–24 månader krävs en area på minst 75 % av arean för förväntad vuxenstorlek och för unghästar under 12 månader, en area på minst 50 % av arean för förväntad vuxenstorlek.

44 § *Minimimått för ligghall*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 20 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

Ligghallens storlek är viktig för hästars välmående. För små ligghallar leder ofta till att de hästar som är lägst i rang inte har möjlighet att använda sig av ligghallen överhuvudtaget. I en undersökning gjord av Kjellberg et al

på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) år 2021 märkte man att hästar som hade 15–18 m² utrymme per häst i lösdriften använde sig mer av lösdriften och vilade mer liggande än hästar som hade bara 8 m² tillgängligt utrymme i lösdriften per häst. Den tiden hästarna använde liggande i de större lösdrifterna (22 % av dygnet), korrelerade med tiden som en häst vilar i en ensambox. Hästarna använde sig av skyddet mest under nattetid. Därför bör understrykas att måtten i bestämmelsen är minimimått och att större utrymme per häst i lösdrift är att rekommendera.

45 § *Fölningsbox*. Denna bestämmelse motsvarar 3 kap. 18 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning och motsvarar och ersätter delvis 35 § i djurskyddsförordningen.

I den gällande åländska och svenska lagstiftningen är måtten på fölningsboxar bestämda. I Finland räknas måttet för fölningsbox som en gruppbox för stoet (100 % av en enhästbox storlek) samt för ett under 12 månader gammalt föl (50 % av en enhästbox storlek). Beräkningen har dock orsakat omfattande diskussioner om fölets andel ska räknas med utgångspunkt i den förväntade vuxenstorleken eller fölets storlek vid inspektionstiden. En ung häst som vid vuxen ålder är av större storlek kräver dock större utrymme än en gammal, liten häst eller ponny. Det är inte heller förnuftigt i praktiken att bygga en för liten fölningsbox som är tillräckligt stor bara en väldigt kort tid då föl växer snabbt.

46 § *Spilta och spilta för utfodring*. Denna bestämmelse motsvarar och ersätter 35 § i djurskyddsförordningen samt 3 kap. 22 § i statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.

I paragrafen fastslås minimimått för spiltor och spiltor för utfodring. Måtteten får inte överskridas på ett sådant sätt att det innebär en ökad risk för att hästen kan skada sig vid uppbinding.

8 kap. Särskilda bestämmelser

47 § *Ikraftträdande och övergångsbestämmelser*. Förordningen föreslås träda i kraft den XXX 2024. Måttbestämmelserna enligt 7 kap. föreslås dock träda i kraft den YYY 2025 (tidigast ett år efter XXX 2024).

I de fall en inspektion gjorts före denna förordning träder i kraft ska de bestämmelser som gällde vid tiden för inspektionen tillämpas vid behandlingen av tillsynsärendet.

2. Landskapsförordning om upphävande av vissa bestämmelser i djurskyddsförordningen

1 §. De paragrafer i djurskyddsförordningen som uttryckligen gäller för hästar, dvs 9 och 35 §§ upphävs.

2 §. Förordningen föreslås träda i kraft den XXX 2024. Bestämmelsen i 35 § är dock i kraft till och med den YYY 2025 (tidigast ett år efter XXX 2024).

Förordningstext

1.

LANDSKAPSFÖRORDNING om hållande av häst

Med stöd av 5, 6, 7 och 13 §§ djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland föreskrivs:

1 kap.

Inledande bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

I denna förordning föreskrivs om djurskyddskrav som ska iakttas vid hållande av hästar. Bestämmelserna om hållande av hästar i denna förordning gäller också hållande av ponnyer, åsnor och andra motsvarande hovdjur.

Bestämmelser om skydd av djur finns dessutom i djurskyddsförordningen (1998:96) och djurtransportförordningen (1998:97).

2 §

Förhållandet till veterinärs ordination

Hästar får hållas och skötas på annat sätt än vad som anges i denna förordning om en veterinär av veterinärmedicinska skäl har ordinerat detta.

3 §

Definitioner

I denna förordning avses med

- 1) *avvänjning* den process då sto och föl skiljs åt och di-perioden avslutas,
- 2) *djurhållare* en fysisk eller juridisk person som ansvarar för ett djur eller sköter om det permanent eller tillfälligt,
- 3) *grovfoder* stråfoder som vanligtvis utgörs av gräs, hö, hösilage, ensilage eller halm,
- 4) *gruppbox* en box där flera hästar hålls samtidigt,
- 5) *individuell uppstallning* hästar som hålls en och en, vanligen i spilta eller box,
- 6) *ligghall* utrymme med liggplats för hästar som går i lösdrift,
- 7) *lösdrift* en djurhållningsplats som består av en hage och en ligghall, där hästen fritt kan röra sig mellan ute- och inneutrymmet,
- 8) *spilta en plats* där hästen binds upp från huvudet och väggar begränsar dess rörelsefrihet i sidled,
- 9) *spilta för utfodring en spilta* där hästen endast hålls under utfodring,
- 10) *stall en byggnad* för hållande av djur,
- 11) *tillsyn* kontroll av hela hästen och dess miljö och
- 12) *värmebalans* balansen mellan den värme som hästen producerar och den värme som den avger.

2 kap.

Allmänt om djurhållare och hållande av hästar

4 §

Ansvaret för djurens välbefinnande

Djurägaren och djurhållaren har ansvaret för hästens välbefinnande. Den som håller en häst ska ha tillräcklig kompetens.

5 §

Hantering av hästar

Hästar ska hanteras lugnt och under förhållanden som inte innebär onödig stress och skaderisk för hästarna.

6 §

Social kontakt

Hästars behov av social kontakt ska tillgodoses dagligen.

Hästar ska vanligtvis hållas på ett sådant sätt att de kan se, höra, känna lukten av och ha daglig fysisk kontakt med andra hästar. Den sociala kontakten kan vara i hage och/eller under den tid de står uppstallade i box eller spilta. Kravet på fysisk kontakt gäller inte hästar där möjlighet till fysisk kontakt med andra hästar, även i en box genom ett galler, medför stor risk att hästen skadar sig själv eller andra hästar.

7 §

Sammanlagning av grupper

Vid sammanlagning av djurgrupper eller när nya djur tillförs gruppen ska särskild uppmärksamhet fästas vid eventuella beteendeproblem som kan uppstå till följd av omställningar i de sociala relationerna. Hästar som förhåller sig fientligt till varandra eller som annars kan tänkas skada varandra ska hållas åtskilda.

8 §

Vila

Hästar ska ges möjlighet till tillräcklig vila.

9 §

Värmebalans

Hästar ska hållas på ett sådant sätt att de utan svårighet kan upprätthålla sin värmebalans.

10 §

Uppbindning av hästar i spilta

Hästar får inte hållas uppstallade i spilta mer än sammanlagt 16 timmar per dygn.

Första momentet gäller inte om det

1) är nödvändigt för att skydda hästarna vid onormala väderleksförhållanden,

2) är nödvändigt för att skydda hästarna från skador eller sjukdom vid onormala markförhållanden som inte kunnat förebyggas,

3) är nödvändigt för att skydda hästarna mot allvarliga insektsangrepp eller

4) finns en omedelbar fara för rovdjursangrepp som rimligen inte kan undanröjas på annat sätt.

Hästar som hålls i spilta för uppställning ska bindas med löpande grimskrift som möjliggör för hästarna att ligga på sidan med huvudet vilande mot underlaget.

11 §

Uppbindning på annan plats än i spilta

När hästar binds på annan plats än i spilta ska de hållas under kontinuerlig uppsikt.

12 §

Tillgång till förvaringsutrymme

Vid en anläggning där hästar hålls ska alla hästar samtidigt kunna hållas i stall. Ligghall är en form av stall.

3 kap.**Förvaringsutrymmen och utrustning**

13 §

Förvaringsutrymmenas utformning och inredning

Stall ska kunna rengöras och desinficeras. I ytbehandlingen får inte träskyddskemikalier, målarfärg eller andra medel användas på ett sådant sätt att de kan orsaka förgiftning hos hästarna.

14 §

Förvaringsutrymmenas säkerhet

Utrymmen där hästar hålls ska vara säkra för hästen.

Inredning som hästar kan nå, inklusive väggar och boxdörrar, ska vara utformade på ett sådant sätt att hästar inte kan skadas och vid behov försedda med skydd. Inredning som hästar kan nå ska dessutom vara utformad på ett sådant sätt att skaderisken inte ökar om den utsätts för hästsparkar.

Elledningarna och elapparater samt andra anordningar som kan skada hästarna ska vid behov skyddas och placeras på ett sådant sätt att de är utom räckhåll för hästarna.

Avstånd mellan vägg och tak respektive vägg och golv ska vara sådant att hästar inte kan fastna.

15 §

Dagsljus och belysning

Stall ska vara försedda med fast monterad belysning som inte förorsakar hästarna obehag och som möjliggör att tillsyn kan utövas utan svårigheter.

Hästar ska ha tillgång till tillräckligt med dagsljus för att kunna upprätthålla en normal dygnsrytm och sina fysiologiska årstidsmässiga variationer.

16 §

Luftkvalitet

Förvaringsutrymmet ska ha en sådan ventilation att luftens fuktighet, dammängd och halt av skadliga gaser inte stiger till en nivå som är skadlig.

Om stallets ventilation i huvudsak är maskinell, ska det även vid eventuella fel i anordningen vara möjligt att ordna en alternativ ventilation som är tillräcklig med tanke på hästarnas hälsa och välbefinnande. I en maskinell ventilationsanordning ska det vid behov finnas ett larmsystem som ger larm vid störningar i ventilationen. Larmsystemet ska testas regelbundet.

17 §

Buller

Buller i stall får inte vara på en sådan nivå och frekvens att det påverkar hästarnas hälsa negativt. I stall får hästar endast tillfälligtvis utsättas för buller överstigande 65 dBA.

18 §

Mellanväggar

Mellan hästarnas boxar eller spiltor ska det finnas en lämpligt hög och ändamålsenlig mellanvägg som hindrar hästarna i bredvidliggande boxar eller spiltor att skada varandra.

19 §

Golv och liggytor

Golvet i stallet får inte vara halt eller sådant att hästarnas hovar kan fastna i det eller skadas på något annat sätt.

Liggytor ska vara torra, rena och ha en god liggkomfort. Liggytor ska också vara jämna och halksäkra. Hästarnas liggområde ska förses med strö. Strömedel ska ha god hygienisk kvalitet.

20 §

Sjukbox

Hästar som normalt inte hålls i egen box ska, vid behov av särskild vård, ha tillgång till box eller annat utrymme där hästen kan hållas lösgående i eget utrymme. Sjukboxen ska vid behov vara uppvärmd.

När hästarna hålls i grupp ska det för varje påbörjad grupp om 10 hästar finnas en sjukbox eller något annat ändamålsenligt utrymme för avskiljande och vård av hästarna.

21 §

Ligghall

Ligghallar ska vara utformade och placerade på ett sådant sätt att samtliga hästar i en grupp samtidigt kan ha tillgång till utrymmet och hästarna inte undviker att använda ligghallen. I ligghallen ska hästarna få skydd mot väder och vind samt en torr och ren liggplats. Måttbestämmelser för ligghall finns i 44 §.

22 §

Utrymme för fölning

Om fölning sker i stall ska fölningsbox finnas. Om fölning sker på annan plats än i en fölningsbox ska stoet ha möjlighet att gå undan från andra hästar. Måttbestämmelser för en fölningsbox finns i 45 §.

23 §

Förvaring av hästar i transportfordon

Hästar får, i samband med aktiviteter som de transporteras till, vid behov förvaras i transportfordonet. Detta gäller endast hästar som inte oroas av denna typ av förvaring och om förhållandena i transportfordonet är goda. Hästar ska vid dessa tillfällen ses till minst en gång per timme.

Vid de tillfällen som avses i första moment får hästar förvaras i transportfordonet nattetid om samtliga villkor för uppställning i box kan tillgodoses. Måttbestämmelser för uppställning i box samt kortvarig vistelse finns i 41 och 42 §§. Hästarna behöver då inte ses till varje timme.

24 §

Förebyggande av insektsangrepp

Hästar ska hållas och skötas på ett sådant sätt att risken för att de ska utsättas för svåra insektsangrepp minimeras.

25 §

Bekämpning av skadedjur

Gnagare och andra skadedjur ska bekämpas i stall.

26 §

Nödsituationer

Hästarna i ett stall ska i nödsituationer snabbt kunna utrymmas från förvaringsutrymmena. När hästar hålls i stall ska brand förebyggas.

27 §

Hästars utrustning

Utrustning som används till en häst ska vara väl anpassad till hästen och användas på ett sådant sätt att den inte kan orsaka hästen lidande, skador eller sjukdom. Utrustningen ska hållas ren och i gott skick.

4 kap.**Tillsyn och skötsel**

28 §

Tillsyn

Hästar ska ha tillsyn minst en gång dagligen. Nyfödda, sjuka eller skadade hästar samt hästar som betar sig onormalt ska ses till oftare. Detsamma gäller för ston vid tiden kring fölningen. Om någonting avvikande upptäcks vid inspektionen ska omedelbara åtgärder vidtas för att reda ut och avhjälpa situationen.

29 §

Djurens renlighet

Hästar ska hållas tillfredsställande rena.

30 §

Hovvård

En hästs hovar ska verkas tillräckligt ofta och skos vid behov. Hästar ska vid behov skyddas mot halka genom användning av broddar eller andra tillbehör som förhindrar halka.

31 §

Avvänjning av föl

Föl ska avvänjas på ett sätt som tar hänsyn till deras psykiska och fysiska hälsa. Stoets hälsa bör även beaktas vid avvänjningen.

5 kap.**Utfordring och vattning**

32 §

Utfordring

Hästars foderstat ska

- 1) vara grovfoderbaserad,
- 2) vara av god hygienisk kvalitet,
- 3) garantera en allsidig och välbalanserad näringstillförsel som vid behov kompletteras med mineraler,
- 4) motsvara hästens energibehov vilket resulterar i ett hälsosamt hull och
- 5) medge tillräcklig sysselsättning för att förebygga stereotypier.

33 §

Vattning

Hästarna i en permanent djurhållningsplats ska hela tiden ha tillgång till vatten.

Kontinuerlig tillgång till vatten i en permanent djurhållningsplats förutsätts dock inte

- 1) för ett djur vars tillgång till vatten måste begränsas av veterinärmedicinska skäl eller
- 2) när exceptionella och svåra väderförhållanden förhindrar att vatten hela tiden finns tillgängligt.

Hästar som inte har fri tillgång till dricksvatten, ska ges vatten så ofta att de kan tillgodogöra sig nödvändig mängd över dygnet, dock minst två gånger per dygn.

Hästars dricksvatten ska ha en god kvalitet.

34 §

Vattentillgång till sjuka, skadade och digivande djur

Sjuka, skadade eller digivande djur ska hela tiden ha tillgång till vatten om inte veterinär ordinerar annat.

35 §

Anordningar för foder och vatten

Foder- och vattenskålar eller motsvarande ska hållas tillfredsställande rena.

Hästar ska ha möjlighet att inta foder och vatten utan onödig risk för stress eller skador.

Flödet i automatiska system ska vara tillräckligt för att inte begränsa hästarnas vattenintag.

Kärl och ställningar som är avsedda för vattning och utfodring av hästar ska placeras så att hästarna kan äta och dricka på ett naturligt sätt.

6 kap.

Utevistelse

36 §

Utevistelse

Hästar ska normalt sett dagligen ges möjlighet att röra sig fritt i sina naturliga gångarter utomhus. Hästar ska ges möjlighet att gå på bete under sommarhalvåret.

37 §

Hagars och betens utformning och säkerhet

Hagarna och betena ska vara tillräckligt stora med beaktande av hästarnas ras, storlek, ålder, kön och hur aktiva hästarna är samt antalet hästar.

Terrängen, växtligheten och marken ska vara lämplig för hästar. Hagar och beten ska vara tillräckligt dränerade eller naturligt ha motsvarande egenskaper.

Hagen och betet, samt gångvägarna från stallet till dessa, ska vara trygga för hästarna. Inhägnaden får inte ha alltför trånga eller spetsiga vinklar.

38 §

Stängsel

Hagarnas, betenas och ridbanornas stängsel ska vara trygga för hästarna och av ett material som är lämpligt för hästarna. Hagarna, betena och ridbanorna får inte vara ingärdade med taggtråd. Stängslet ska vara sådant att hästarna lätt upptäcker det.

Stängslen och därtill anslutna konstruktioner ska hållas i gott skick för att undvika skador. Stängslets skick ska kontrolleras regelbundet, och fel ska avhjälpas utan dröjsmål.

Stängslet ska hindra hästarna från att rymma.

39 §

Skydd på beten och i hagar

Det ska vid behov finnas skydd för hästarna mot ogynnsamma väderleksförhållanden i hagen och på betet.

7 kap.
Måttbestämmelser för förvaringsutrymmen

40 §

Takhöjd

Inomhushöjden i stallet ska vara minst hästens mankhöjd multiplicerad med 1,5. Inomhushöjden ska dock alltid vara minst 2,2 meter. Detta gäller endast takhöjden i boxar, spiltor och ligghallar. Under förutsättning att ventilationen är välfungerande och takhöjden inte orsakar hästarna en säkerhetsrisk får avvikelser från minimihöjden vara högst två procent. Vid beräkning av inomhushöjden beaktas inte bärande konstruktioner, belysningsanordningar, vattenledningar, ventilationsrör eller annan motsvarande utrustning av teknisk natur som normalt behövs i byggnaden. Takhöjden mäts från den nivå som hästen står på till takkonstruktionens eller annan byggnadsdetaljs lägsta nivå.

41 §

Minsta förvaringsutrymme för häst i enhästbox

Hästar i box ska ha följande utrymmen:

Individuell uppställning		
Hästens mankhöjd (m)	Area (m²)	Kortaste sida (m)
< 0,85	3,0	1,50
0,86 - 1,07	4,0	1,60
1,08 - 1,30	5,0	1,90
1,31 - 1,40	6,0	2,10
1,41 - 1,48	7,0	2,20
1,49 - 1,60	8,0	2,35
1,61 - 1,70	9,0	2,50
1,71 - 1,80	10,0	2,70
1,81 - 1,90	11,0	2,80
>1,90	13,0	3,00

Boxens utformning får inte hindra hästen från att vända sig, lägga sig ned, ligga ner och resa sig naturligt. Tabellen tillämpas inte vid kortvarig och tillfällig förvaring av hästar under tävlings- och utställningsresor eller andra motsvarande resor.

42 §

Kortvarig vistelse

Vid inhysning av hästar i permanenta eller tillfälliga stallar under maximalt fem dygn får arean minskas till 85 % av måtten i tabellen i 41 §. Om syftet är att en häst ska stanna på platsen mer än fem dygn ska utrymmeskraven i 41 § vara uppfyllda från första dagen.

43 §

Gruppbox

När vuxna hästar hålls i gruppbox ska den tillgängliga arean per häst motsvara arean för enhästbox enligt 41 §. För unghästar 12–24 månader krävs en area på minst 75 % av arean för förväntad vuxenstorlek och för unghästar

under 12 månader, en area på minst 50 % av arean för förväntad vuxenstorlek.

44 §

Minimimått för ligghall

När hästar hålls i ligghall utan utfodring i ligghallen får den tillgängliga torra liggytan minskas till 80 % av arean i gruppbox enligt 43 §. Om hästarna utfodras lösgående inne i ligghallen ska den torra tillgängliga liggytan motsvara utrymmeskravet för gruppbox.

45 §

Fölningsbox

En box för sto med föl upp till sex månader ska ha följande utrymmen:

Fölningsbox och box för uppställning av sto med föl upp till sex månader		
Stoets mankhöjd (m)	Area (m²)	Kortaste sida (m)
< 0,85	3,5	1,60
0,86 – 1,07	4,5	1,90
1,08 – 1,30	6,5	2,30
1,31 – 1,40	7,5	2,50
1,41 – 1,48	8,5	2,60
1,49 – 1,60	10,0	2,80
1,61 – 1,70	11,0	3,00
1,71 – 1,80	13,0	3,20
1,81 – 1,90	14,0	3,40
>1,90	16,0	3,70

46 §

Spilta och spilta för utfodring

En spilta och en spilta för utfodring ska ha följande utrymmen:

Hästens mankhöjd (m)	Spilta			Spilta för utfodring	
	längd (m)	bredd (m)	Skiljeväggens höjd exkl. galler (m)	längd (m)	bredd (m)
< 1,08	1,80	1,15	0,95	1,75	0,50
1,08 - 1,30	2,15	1,40	1,15	2,10	0,55
1,31 - 1,40	2,35	1,50	1,25	2,30	0,60
1,41 - 1,48	2,45	1,60	1,30	2,40	0,65

1,49 - 1,60	2,65	1,75	1,40	2,60	0,70
1,61 – 1,70	2,85	1,85	1,50	2,75	0,75
Över 1,70	1,7 x mank- höjd	1,1 x mank- höjd	0,9 x mank- höjd	1,65 x mank- höjd	0,45 x mank- höjd

**8 kap.
Särskilda bestämmelser**

47 §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den XXX 2024, med undantag för måttbestämmelserna enligt 7 kap., vilka i stället träder i kraft den YYY 2025 (tidigast ett år efter XXX 2024).

Tillsynsärenden som har påbörjats innan denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gällde vid tiden för inspektion.

2.

**LANDSKAPSFÖRORDNING
om upphävande av vissa bestämmelser i djurskyddsförordningen**

Med stöd av 5 och 9 §§ djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland föreskrivs:

1 §

Genom denna landskapsförordning upphävs 9 och 35 §§ i djurskyddsförordningen (1998:96).

2 §

Denna förordning träder i kraft den XXX 2024.

Bestämmelsen i 35 § är dock i kraft till och med den YYY 2025 (tidigast ett år efter XXX 2025).

Mariehamn den

Lantråd

Föredragande minister